

2009. aasta pandeemilise (H₁N₁) gripi ohu üle- või alahindamine

Väino Sinisalu – EA peatoimetaja

Mehhikos 2009. a kevadel alanud ja kiiresti üle maailma levinud gripiviirus A/H₁N₁ on varem levinud gripiviirustest erineva antigeense struktuuriga, mille vastu on inimesed vähe immuunsed. Seetõttu pidasid WHO eksperdid uue gripi pandeemia kujunemist vägagi tõenäoliseks ning hoiatasid varakult selle eest kõiki maailma riike.

Euroopa haiguste preventsiiooni ja kontrolli keskus (*European Centre for disease prevention and control*, ECDC) on 11. novembril 2009 esitanud uue gripi leviku ja ravivajaduse kontrollarvud, mida iga maa tervishoiuorganid peaks oma tegevuse kavandamisel arvestama. Selle järgi võivad gripi sümptomid esineda kuni 20%-l rahvastikust, suremusnäitaja võib 100 000 inimese kohta ulatuda 3 ja hospitaliseerimise vajadus 100 juhuni.

ECDC analüüsi järgi on haigestumus uude grippi suurem nii alla 16 a vanustel isikutel kui ka vanemaealistel. ECDC esitatud arve ei pea vaatlema kui haigestumise prognoosi, vaid kui kainet analüüsi.

Eesti Tervishoiuamet on välja töötanud ja 11. novembril 2009 avalikustanud 2009. a pandeemilise (H₁N₁) gripi juhendi, millest tuleks perearstidel, raviasutustel, kiirabil, omavalitsustel jt oma tegevuses lähtuda.

Gripi diagnoositakse kliiniliste kriteeriumide alusel, kui esinevad palavik, köha, pea- või lihasevalu, hingamisraskus, kopsupõletik. Peamine ravistrateegia on ambula-

toorne ravi. Hospitaliseerimise vajaduse üle otsustamiseks soovitatakse haige seisundit hinnata CRB-65 skoori järgi: C – *confusion*, segasusseisund, desorientatsioon; R – *respiratory rate* – hingamissagedus üle 30 korra minutis; B – *blood pressure* – süstoolne vererõhk alla 90 mm Hg või diastoolne rõhk alla 60 mm Hg. Arvesse võetakse veel haige vanust üle 65 a. Iga loetletud sümptomit hinnatakse ühe punktiga. Kui punkte on 1–2, tuleb hospitaliseerimise vajadus otsustada individuaalselt; 3 või 4 punkti korral tuleb haige kohe hospitaliseerida.

Viirusevastast ravi oseltamiviiri või zanamiviiriga tuleb alustada haiguse raske kulu korral esimese 48 tunni jooksul. Profülaktilisel eesmärgil ei ole viirusevastane ravi näidustatud.

Profülaktiline vaksineerimine on näidustatud kõigile nii sesoonse kui ka pandeemilise gripi vastu.

On võimalik, et pandeemiline gripp levib ka Eestis. Sel juhul oleks 2–3 kuu jooksul ligi 20% rahvastikust rivist väljas, igaüks ca 1 nädala vältel. Surevad eelkõige lapsed, rasedad, kaasuvate haigustega inimesed. Pole raske arvutada, kui palju kaotatakse töönädalaid. Kas arvestuslikult 40–50 grippi surnut on palju või vähe? Seepärast ei tohi gripiohtu ka alahinnata. Tuleb loota, et asjaomased instantsid valmistuvad täie tõsidusega ka mustaks stsenaariumiks.

eestiarst@eestiarst.ee